

Hoe groot is de kans op duurzaamheid met een Basisinkomen?

Evenwicht met Basisinkomen

De kracht van de benadering van het Basisinkomen en van Bi FNV Ug is dat er een gecontroleerd veranderingsproces ingezet wordt zonder al te grote schokken. Het grote verschil is het afnemende pamperen van de hoge inkomens en deeldoelgroepen. Het is ondertussen wel duidelijk geworden dat het toelaten van opeenhoppingen van geld bij sommigen niet leidt tot een verdere stimulans van de economie. De vele reparatiewetgevingen om ongewenste effecten en neveneffecten ongedaan te maken leidde tot een wet en regelcomplexiteit waarin door een draconisch sectorbeleid, WWB en PW, de lasten bij enkelen werden gelegd. De FNV laat zien dat het wel kan door de sterkste schouders de zwaarste lasten te laten dragen. De sterkste schouders varen daar ook wel bij. De benadering van Basisinkomen laat ook zien dat het kan maar wil nog te zeer Kool en Geit sparen.

De methodes waarbij een basisinkomen wordt gegeven, en waarbij verder instituties in de samenleving verdwijnen, geven ruimte aan extreme groei. Een Garantie Inkomen en een Negatief IB geven aanleiding tot extreme groei als de multiplier wordt toegepast. Een dergelijke groei is niet erg waarschijnlijk.

Het is niet de grootte van Nederland die dat economisch onmogelijke maakt, het behoort niet tot de economische top tien, waardoor de vraag te groot zou zijn voor de wereld. Dat is een tentatief argument. Belangrijker is de benadering dat consumptieve gewoonten van mensen niet op stel en sprong massaal veranderen. Er wordt meer geconsumeerd, maar niet het dubbele. De consumptie zoals die bleek uit onderzoek in 2014 en die geëxtrapoleerd is naar percentielen en naar 2017 wordt als indicatie genomen. Dat leidt tot grote besparingen, tot niet consumeren, tot stagnatie.

De minder extreme groei van OBi en van Bi FNV Ug volgen een gematigder groeipad. Er is flinke groei en er is groei van besparingen waardoor de consumptie geremd wordt, maar beduidend minder dan bij Garantie Inkomen en Negatief IB. Er is voldoende groei om de uitgaven voor het Basisinkomen te betalen. Er is voldoende groei om de belastingen op te brengen voor de gefiscaliseerde sociale voorzieningen. Er is voldoende groei om het besteedbaar inkomen te doen stijgen.

Allemaal voorwaarden voor een eigen interne economische groei in een veranderende economie. Een economie met meer echte participatie, ondernemerschap en ruimte voor individuele ontwikkeling. Een gemeenschap met minder sociale spanningen, dwang en opgelegde conformiteit. Voor deze gemeenschapsontwikkeling wordt wel een nadrukkelijke hervorming gevraagd individualistische voordelen naar gemeenschappelijke voordelen en welzijn. Groepen en individuen die vinden dat de gemeenschappelijke rijkdom, en de ontwikkeling ervan, alleen hen toekomt, die zullen wat weg moeten slikken.

Basis voor balans

Hier wordt gekeken hoe groot de kans is op inflatie. Wat inflatie is. Hoe groot de kans is op duurzaamheid, op evenwicht, op evenwichtige groei.

Een balans tussen vraag en aanbod leidt tot een stabiel prijspeil. Dat is een economisch uitgangspunt. Mensen die niet economisch betrokken zijn, krijgen door het basisinkomen de mogelijkheid zich als consument, als participierend burger of als zich ontwikkelende ondernemer in het maatschappelijk verkeer te begeven. Daarvoor gelden de volgende evenwichten.

Evenwicht is er in de goederenmarkt, wat o.a. gestimuleerd wordt door veroudering, opslag en bewaarkosten. Dat geldt voor Ah, voor Xenos en voor Bol. Als iets te lang staat gaat het voor een lagere prijs weg, of het wordt toegevoegd aan de stoffige voorraad. Voor bederfelijke waar is verkoop ook dwingend, behalve als het kaas is. Grote ondernemingen kunnen het effect van de markt dempen doordat ze prijsstellend zijn.

Evenwicht is er in de dienstenmarkt omdat diensten geconsumeerd worden op het moment dat ze geproduceerd worden. Diensten kunnen niet opgeslagen worden. Een basisinkomen

maakt het mogelijk dienstverlening beschikbaar te laten zijn, ook als er niet geproduceerd en geconsumeerd wordt. Het basisinkomen houdt dan de prijs en de kwaliteit stabiel. Een concertpianist hoeft geen straatklinkers te gaan sjouwen om te overleven zodat hij beschikbaar kan blijven in zijn beroep.

Er is altijd **evenwicht** in de financiële markten omdat de bewaarkosten van geld en de kans op bederf verwaarloosbaar zijn. Zodra geld meer oplevert dan het kost kan het betekenisvol ingezet worden. **Kan**. Goederen kunnen ook als onderpand voor geldleningen dienen. Lange tijd waren bijvoorbeeld vrachtwagens met koper de zekerheid voor leningen.

De **verkeersvergelijking van Fisher**, $P \times T = M \times V$, neemt het gemiddeld prijspeil **P** (nu stabiel laag door het gigantische aanbod in Azië) en combineert dat met het aantal transacties **T** (nu min of meer stabiel hoog door het gigantische aanbod uit Azië). Dat is één kant van de vergelijking. De andere kant is de geldhoeveelheid **M** gecombineerd met de omloopsnelheid van het geld **V**, de snelheid waarmee het geld van hand tot hand gaat. Deze vergelijking gaat ook uit van een evenwicht.

$P \times T = M \times V$, ligt ten grondslag aan de politiek van geldverruiming van de centrale banken. **M** is de geldhoeveelheid. Die staat min of meer vast. De omloopsnelheid van het geld **V** wordt stabiel verondersteld. Dat geldt zowel voor banken als bedrijven, als consumenten. Dat is de gedachte. Draghi liet M toenemen in de veronderstelling dat V gelijk zou blijven. Dat die veronderstelling niet altijd op gaat weten we uit het Nederlandse antwoord op de financiële crisis. Mensen gingen geld oppotten, mensen gingen leningen aflossen, bedrijven gingen oppotten, banken gingen oppotten. De economie zakte in terwijl de export bloeide en daar 'de winsten tegen de plinten klotsten'.

De overheid bezuinigde om te besparen en liet tegelijkertijd de economie verder krimpen. Ze ging overheidstaken afstoten om de groei te stimuleren, wat leidde tot ontslagen en meer krimp. Dat gebeurde niet alleen in Nederland maar noodgedwongen, of eigenlijk afgedwongen door het akkoord van Maastricht, in veel Europese landen.

De consumenten zouten uitgaven op en gingen aflossen, bedrijven hielden winst binnen, kochten aandelen op i.p.v. te investeren, banken werden gestimuleerd door **geldverruiming** van de ECB. Draghi stelde geld beschikbaar door de ECB schuldpapieren op te laten kopen in ruil voor euro's en banken moesten gaan betalen voor geld dat ze bij de centrale bank(en) stalden. Dat zou de economie stimuleren.

Helaas, het werkte niet. Het geld verdween gewoon. In de jaren zestig was iets dergelijks al eens geprobeerd in de UK, ook zonder succes. Onderzoek wees later uit dat het geld bij de rijkste 1% terecht was gekomen.

Het is ook de vraag waarom de **inflatie** zou moeten toenemen. Een beperkte inflatie maakt het terugverdienen van investeringen makkelijker, terwijl hoge inflatie duidt op een overbelaste economie. Daarom is een inflatie van rond de 2% gewenst.

Meer geld zou leiden tot een hogere P, een hoger algemeen prijspeil. Maar dat geldt alleen als er niet meer economische activiteit mogelijk is. Het werd al aangegeven, er zijn genoeg goederen tegen een lage prijs beschikbaar. Als er genoeg goederen zijn stijgen de prijzen niet en blijft het prijspeil laag. Het eigenlijke probleem is dat de economische politiek gebonden is aan **landsgrenzen** terwijl de economie de **wereld** omvat. Ondernemingen, het kapitaal met haar productiebedrijven en afzetmarkten, zijn niet beperkt tot één land, één regio of één werelddeel. Waarschijnlijk waren de prijsstijgingen op aandelenmarkten en speculatiemarkten de enige vormen van inflatie als alternatief voor de lage rente.

Veel geld werkt niet als het niet in aankopen omgezet wordt. **Geld verdelen** werkt alleen als het gedeeld wordt met mensen die het uitgeven. De beste manier om dat te laten gebeuren is het delen van geld met mensen en instellingen die **wel geld moeten uitgeven**.

Arme mensen hebben meer behoeften dan geld, als die geld krijgen gaan ze hun onbevredigde behoeften vervullen. Dit is natuurlijk ook de essentie van sociale voorzieningen. Mensen aan de onderkant van de samenleving potten niet op. Daarop bezuinigen is kiezen voor

een krimpende markt, voor een krimpende lokale economie, voor verarming van mensen aan de onderkant van de samenleving. Dat heeft de vorige kabinetsperiode bevestigd. Instellingen die wel geld uit moeten geven zijn instellingen met een duidelijke, controleerbare en zichtbare taak. Denk aan Zorg, Politie, Onderwijs, de openbare ruimte. Daar zijn meer mensen nodig. De gaten die daar de afgelopen decennia geslagen zijn moeten hoognodig opgevuld worden. Dat is goed voor de mensen die daar werken, en voor de mensen die daar (weer) klant (zouden kunnen) zijn, maar brengt vooral **geld in omloop**. Vaak is de waardering van die mensen onder de maat, en verdwijnt geld bedoeld voor mensen op de werkvloer ergens in de managementetages. Die managers hebben vaak al meer dan genoeg geld, waardoor stimulans van de economie uitblijft.

Er bestaat ook een tegenzin om geld af te dragen aan de overheid. Men zegt dat dit slecht is voor de economie. Maar geld dat naar de overheid gaat zal altijd gebruikt worden voor het democratisch bepaalde algemeen goed. Van winsten moet je dat maar afwachten. Geld dat naar de overheid gaat kan gebruikt worden voor investeringen, voor het aflossen van schulden, voor het beperken van economische groei, voor goede doelen, etc.

Er is kritiek op diverse kostbare instituties bij overheid en bedrijfsleven die sommige groepen in de samenleving van een riante boterham voorzien. Het wordt wel de ijzeren driehoek genoemd, naar soortgelijke structuren in Japan, de Verenigde Staten en Duitsland. Deze economische inefficiënties, **lekkages**, die economische middelen laten weglekken zonder werkelijke bijdrage aan productie of kwaliteit, moeten betrokken worden in onderzoeken en discussies. Wat voegen notarissen, advocaten, consultants, makelaars, verenigingen van belangenbehartigers, platforms voor overleg als de SER, en lobbyisten toe aan de economie? Kan die vraag ook gesteld worden voor het onderwijs? Voor Wetenschappelijke instituten? Voor welzijnsinstellingen en buurthuizen? Voor theater, concert, museum? Een schier eindeloze rij van instanties en instituten die bijdragen aan de beschaving. Het grote verschil met de ijzeren driehoek is dat daarmee politiek en overheid in een ijzeren greep gehouden worden, terwijl de anderen bijdragen aan de beschaving en sociale ontwikkeling.

Het is leuk dat bijvoorbeeld Red Bull de autosport, voetbal en ander amusement sponsort. Maar de vraag is of een democratische besluitvorming andere zaken, als onderwijs en/of armoedebestrijding, belangrijker zal vinden. Dat wordt niet door de markt opgelost, daarvoor zijn andere instituties nodig.

De ijzeren driehoek werkt daar niet. Dat is wel het geval als de toestemming tot de activiteiten in handen komt van een niet controleerbare groep die aan eigenrichting doet en anderen uitsluit van beïnvloeding. Denk daarbij aan de broederschap van notarissen of deurwaarders, de orde van advocaten, internationale sportorganisaties als FIFA en UEFA, etc.

Tot slot. Afbreken van oude structuren leidt niet automatisch tot een mooie nieuwe wereld. De Arabische lentes en de Oost-Europese zomers hebben anders geleerd.

Terug naar overzicht Basisinkomen, [Bi](#),

of terug naar de website van [Cocha](#).